

2. Подковенко Т. О. Медіація як один із альтернативних способів розв'язання конфліктів. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2009. Вип. 45. С. 31-38.

3. Сулейманова С. Р. Основні принципи медіації. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2021. Т. 2. С. 578-582.

4. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навчальний посібник/ Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Лювів, 2021, 416 с.

Медведчук Тетяна Юрївна,

*студентка 4 курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Павлова Ю. С.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком війни на території нашої держави виникає багато спірних та невизначених питань, а саме: як укласти та розірвати різноманітні правовідносини в умовах воєнного стану? Зокрема, актуальним є питання розлучення в умовах сьогодення, адже не зважаючи на важку ситуацію в країні, шлюбні відносини, як і інші припиняють свого існування, але шлюб не завжди є ідеальним. Багатьом українцям довелося покинути місця свого проживання та виїхати за кордон, саме тому у даній статті пропоную з'ясувати питання розірвання шлюбу, у випадку, коли один із подружжя за кордоном.

Аналізуючи нормативно-правову базу, можемо зробити висновок, що не існує жодних обмежень на законодавчому рівні, а отже введення воєнного стану не стає перешкодою для вирішення питань про розлучення. Також, слід взяти до уваги добровільність шлюбу за його укладення, а отже, якщо особа розуміє, що він себе вичерпав та не бажання продовжувати шлюбні відносини, вона має право на такій же умові розірвати такий шлюб.

Не зважаючи на введення воєнного стану, шлюб припиняється на загальних умовах, визначених статтею 104 Сімейного Кодексу, де однією з умов є безпосередньо розлучення, що може здійснюватися, як і раніше або через РАЦС(відділі державної реєстрації актів цивільного стану), або через суд [1].

У випадку, якщо один із подружжя за кордоном, у подружжя не має спільних неповнолітніх дітей та мають взаємну згоду завершити шлюбні відносини – розлучення буде здійснюватися через РАЦС, відповідно до статті 106 та 107 Сімейного Кодексу. Особа, що знаходиться в Україні може звернутися до органу реєстрації актів цивільного стану та надати заяву про розірвання шлюбу, а інша повинна скласти таку ж заяву та через консульську установу в країні перебування передати її до того ж органу.

У разі, якщо у подружжя є спільні неповнолітні діти або немає згоди на розлучення у одного із них – шлюб припиняється шляхом його розірвання через суд, зважаючи на статті 109, 110, 112 Сімейного Кодексу. Якщо ініціатором процесу є особа, що проживає на території України, вона може звернутися до суду з позов, вказуючи точне місце перебування відповідача за кордоном. Відповідно до положень Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних та комерційних справах від 1965 року, Мінської конвенції, Наказу Державної судової адміністрації Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень» від 27.06.2008 року та Цивільного процесуального кодексу, зокрема статті 498 – український суд, за можливості, може направити запит, з метою з'ясування позиції щодо розлучення у іншої сторони [5]. Далі, суд має вирішити чи достатніми є відомості відповідача і, в разі доцільної кількості доказів та іншої інформації, може прийняти рішення щодо такого шлюбу. В разі неможливості направлення такого запиту судом(наприклад, через відсутність договору між державами про надання правової допомоги) або потрібна безпосередня участь відповідача в судових засіданнях, відповідач може залучати представника за довіреністю, що буде брати участь в процесі замість нього(згідно зі статтею 244 Цивільного кодексу, статей 58, 61, 64 Цивільного процесуального кодексу) [2, 3]. Якщо ж, ініціатором розлучення є особа, що не проживає на території

України, вона також може скористуватися послугами представника, що буде провадити процедури процесу від імені такої особи на основі довіреності.

У випадку, коли подружжя має спільних неповнолітніх дітей та має взаємну згоду на припинення шлюбних відносин, розлученням також може займатися виключно суд. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21 грудня 2007 року № 11 «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» визначає умови підписання договору між подружжям [4]. Відповідно до п. 8 Постанови та ст. 109 СК розірвання шлюбу провадиться за спільною заявою подружжя в порядку окремого провадження. Такий договір має бути нотаріально посвідченим та передбачатиме:

- 1) з ким з них будуть проживати діти;
- 2) яку участь у забезпеченні умов їхнього життя братиме той із батьків, хто буде проживати окремо;
- 3) умови здійснення ним права на особисте виховання дітей;
- 4) розмір та умови сплати аліментів на дитину.

Отже, незважаючи на важку ситуацію в країні шлюби продовжують як укладати, так і розривати, адже це частина звичайного життя людини. На основі вище викладеного, можемо зробити висновок, що війна не є перешкодою для розлучення. Здійснення процесу припинення шлюбних відносин можливе на загальних умовах, визначених законодавством України, з урахуванням особливостей ситуації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. ст.135 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44.ст.356. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. ст.492. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя : Постанова Пленуму Верховного Суду Украї-

ни від 21.12.2007. № 11 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>

5. Про затвердження Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень : Наказ Державної судової адміністрації Міністерства юстиції України від 27.06.2008.№ 1092/5/54 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08#Text>

Нестеренко Аліна Олександрівна,

*студентка 4 курсу факультету Цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: асистент кафедри цивільного процесу,
Московчук Д. О.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ: СЬОГОДНІШНІ РЕАЛІЇ

Нормативного визначення поняттю «електронне правосуддя» законодавець в Україні не надає, проте в Рекомендації СМ/Рес (2009) 1 КМРЕ державам-членам від 18.02.2009 року зазначено електронне правосуддя як застосування інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації правосуддя усіма зацікавленими сторонами в юридичній сфері з метою підвищення ефективності та якості державних служб, зокрема для приватних осіб та підприємств [1]. Держави-члени Ради Європи мають забезпечити можливість: відкриття провадження за допомогою електронних засобів; здійснення подальших процесуальних дій у рамках провадження в середовищі електронного документообігу; отримання відомостей про хід справи шляхом отримання доступу до судової інформаційної системи; отримання інформації про результати провадження в електронній формі (п. 3 Рекомендації Рес (2001) 3 КМ РЄ державам-членам «Щодо надання громадянам судових та інших юридичних послуг з використанням новітніх технологій») [2]. Електронний суд – це спеціальне програмне забезпечення, яке розробили для зручності як суду, так і учасникам справи, у випадках, коли немає можливості здійснювати правосуддя в звичайному режимі, зокрема це проведення судових засідань за межами судів, а також обмін доказами сторонами, сплата судового збору